

Konvergenční proces mezi IFRS a US GAAP na období 2006 až 2008

Libor Vašek

V září 2002 byla po společném jednání členů Financial Accounting Standards Board (FASB) a International Accounting Standards Board (IASB) v americkém Norwalku (sídlo FASB) vydána dohoda, na jejímž základě „FASB i IASB uznává svůj závazek vytvořit vysoce kvalitní, vzájemně sladěné účetní standardy, které budou sloužit jak pro národní, tak mezinárodní finanční výkaznictví. FASB i IASB se zavázaly upravit své existující účetní standardy do vzájemně kompatibilní roviny a spolupracovat spolu na nových projektech s cílem udržet dosaženou shodu v pravidlech.“

Tato dohoda z roku 2002 a její cíle byly v roce 2005 ze strany FASB a IASB znovu potvrzeny. Zároveň FASB a IASB uznaly významnost tzv. roadmap, což je plán dohodnutý mezi americkou Komisí pro cenné papíry (SEC) a Evropskou komisí (EC) a týká odstranění požadavku sesouhlasení (*reconciliation*). Jde o požadavek, který se týká společností se sídlem mimo USA, které vykazují podle IFRS a jsou registrovány na americkém kapitálovém trhu. Tyto společnosti nemohu předložit SEC účetní závěrku sestavenou podle IFRS. Tyto společnosti musí v současné době uskutečnit tzv. reconciliation a převést zůstatky a výsledky podle IFRS do stavu, který odpovídá pravidlům US GAAP, což ve svém důsledku vede k vysokým nákladům a časové náročnosti.

V rámci probíhajícího konvergenčního procesu IASB a FASB dne 27. února 2006 vydaly dokument nazvaný *Memorandum of Understanding (MOU)*, v němž oba tvůrci potvrzují svůj dlouhodobý strategický cíl vytvořit vysoce kvalitní a globální účetní či finanční standardy. Jde o dokument, ve kterém jsou specifikovány účetní oblasti, které je třeba sladit v rámci (a) krátkodobých konvergenčních procesů nebo (b) společných projektů obou tvůrců. Časově se dokument dotýká období 2006 až 2008, myšleno tedy konce roku 2008.

1. Krátkodobé konvergenční procesy

IASB a FASB společně vymezily několik oblastí (uvedeny v tabulce), u nichž je základním cílem sladění účetních pravidel IFRS a US GAAP nejpozději do roku 2008. Oblasti jsou rozděleny úkolově na stranu FASB a IASB, přičemž příslušný tvůrce je povinen upravit svá pravidla tak, aby bylo docíleno shody s pravidly druhého tvůrce.

Na straně IASB tak lze jako příklad uvážit v současné době probíhající úpravy IAS 23 *Výpůjční náklady*. IASB ze standardu eliminuje možnost uznávat výpůjční náklady jako náklady období jejich vzniku a účetní jednotky budou povinny výpůjční náklady aktivovat do cen příslušných aktiv tak, jak je tomu v US GAAP, konkrétně dle SFAS 34 *Aktivace úrokových nákladů*.

Na druhou stranu FASB přistoupil k začlenění tzv. volby fair value (fair value option) do pravidel US GAAP pro finanční nástroje s cílem je sladit se současnou podobou IAS 39 *Finanční nástroje: účtování a oceňování*.

Úkol FASB	Úkol IASB
Volba fair value	Výpůjční náklady
Snížení hodnoty (společný projekt s IASB)	Snížení hodnoty (společný projekt s IASB)
Daně ze zisku (společný projekt s IASB)	Daně ze zisku (společný projekt s IASB)
Investice do nemovitostí	Vládní dotace a podpora
Výzkum a vývoj	Společné podnikání
Následné události	Segmentové výkaznictví

2. Společné projekty IASB a FASB

IASB a FASB dále identifikovaly několik širších projektů, u nichž nejde o sladění pravidel jednoho systému k pravidlům druhého systému, ale společnou práci na nových upravených pravidlech, které budou platné jak pro IFRS, tak pro US GAAP. Po vzájemných diskusích a zároveň vyjádření Evropské komise a americké Komise pro cenné papíry došlo k definování následujících oblastí, které budou (případně již jsou) podrobeny v nejbližší době šetření s cílem připravit nová, reps. upravená pravidla:

Předmět konvergence	Aktuální stav na straně FASB	Aktuální stav na straně IASB	Vývoj očekávaný do roku 2008
Podnikové kombinace	V procesu diskusí a šetření	V procesu diskusí a šetření	V roce 2007 vydání nového společného standardu.
Konsolidace	Na programu – aktuálně neaktivní	Na programu	Uskutečnění procesů, jejichž cílem bude vytvoření společného standardu.
Příručka k oceňování ve fair value	Konečný standard očekáván v prvním pololetí 2006	V procesu diskusí a šetření	Vydání společného standardu, jak aplikovat existující požadavky oceňování ve fair value.
Rozlišení závazků a vlastního kapitálu	Na programu – zatím nic nepublikováno	Na programu (bude následovat FASB)	Vydání jednoho nebo více procesních materiálů k navrhovanému standardu.
Vykazování výkonnosti	Na programu – zatím nic nepublikováno	Zveřejněný návrh pravidel v rámci první fáze projektu	Vydání jednoho nebo více procesních materiálů k navrhovanému standardu.
Penzijní požitky	Na programu – diskuse týkající se první fáze	Zatím není na programu	Vydání jednoho nebo více procesních materiálů k navrhovanému standardu.
Uznání výnosů	Na programu – zatím nic nepublikováno	Na programu – zatím nic nepublikováno	Vydání jednoho nebo více procesních materiálů k navrhovanému souhrnnému standardu.

V současné době je vydán společný návrh IASB a FASB, který se týká nových pravidel pro podnikové kombinace, resp. aplikace metody koupě a který v důsledku pozměnění IFRS 3 *Podnikové kombinace* a SFAS 141 *Podnikové kombinace*.

Jednotlivé společné projekty budou řešeny postupně s ohledem i na probíhající konvergenční projekt, který se týká postavení a podoby Koncepčního rámce u jednotlivých systémů.

Vedle projektů, jejichž předmětem je aktivní úprava existujících pravidel IFRS a US GAAP, byly vymezeny také následující projekty spadající do výzkumné agendy jednotlivých tvůrců, tj. do agendy, která předchází procesům konečné tvorby pravidel:

Předmět konvergence	Aktuální stav na straně FASB	Aktuální stav na straně IASB	Vývoj očekávaný do roku 2008
Odúčtování	Předvýzkumná fáze	Ve výzkumném programu	Vydání procesních materiálů vycházejících z realizovaného výzkumu.
Finanční nástroje (nahrazení existujících standardů)	Ve výzkumném programu, ustanovena pracovní skupina	Ve výzkumném programu a je ustanovena pracovní skupina	Vydání jednoho nebo více procesních materiálů zabývajících se účetnictvím finančních nástrojů.
Nehmotná aktiva	Zatím není na programu	Ve výzkumném programu (vedený národními tvůrci)	Zvážit výsledky výzkumného projektu IASB a učinit rozhodnutí o rozsahu a časovém harmonogramu možného projektu.
Leasingy	Předvýzkumná fáze	Ve výzkumném programu (vedený národními tvůrci)	Zvážit a učinit rozhodnutí o rozsahu a časovém harmonogramu možného projektu.

V současné době by měl probíhat výzkumný projekt, který se týká analýzy účetních závěrek sestavených podle IFRS za rok 2005 různými společnostmi z různých zemí a odvětví. Tato analýza by měla odhalit případné další kroky při tvorbě pravidel jednotlivými tvůrci. Proto nelze seznam zmíněný v tabulkách považovat za jednoznačně konečný a vyčerpávající. Je možné, že bude rozšířen či upraven, ale v současné době je oběma tvůrci takto odsouhlasen.